

STRATONIKEIA ÇALIŞMALARI 6

Camandıras ve Dalagöz Nekropolü

Bilal SÖĞÜT - Sabiha PAZARCI

STRATONIKEIA ÇALIŞMALARI 6

Camandıras ve Dalagöz Nekropolleri

Bilal SÖĞÜT - Sabiha PAZARCI
(Editörler)

Stratonikeia Çalışmaları 6
Camandıras ve Dalagöz Nekropolleri

Prof. Dr. Bilal SÖĞÜT - Sabiha PAZARCI

Yayımlayan
Şükrü Devrez

Tasarım ve Uygulama
İsmet Filizfidanoğlu

Bilgin Kültür Sanat Şti. Ltd.
Selanik 2 Cad. 68/4 Kızılay - Ankara
Tel: 0312 419 85 67 / Sertifika no: 20193
www.bilginkultursanat.com / bilginkultursanat@gmail.com

ISBN: 978-605-9636-81-0

Birinci Basım: Ekim 2019

© Bilgin Kültür Sanat Yayınları
Yazarın ve yayınevinin yazılı izni olmadan
hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz.

Baskı:
Matsa Basımevi
İvedik O.S.B., Matbaacılar Sitesi 1514. Sokak No: 42
Yenimahalle/ANKARA
Telefon: 0312 395 20 54 Faks: 0312 395 20 54

İçindekiler

ÖNSÖZ	V
T. Sezgin - H. Dinç	
Camandıras Nekropolü	1
1. Sondaj ve Mezar Kazıları	3
1.1. Sondajlar	3
1.2. Mezarlar	5
1.2.1. Kremasyon Çömlek Mezar	6
1.2.2. Kiremit Çatma Mezar	6
1.2.3. Plaka Tekne Mezar	7
1.2.4. Kiremit Tekne Mezar	7
1.2.5. Örgü Tekne Mezar	8
1.2.6. Basit Toprak Mezarlar	8
2. Buluntular	9
2.1. Pişmiş Toprak Eserler	9
2.2. Yüzükler	10
2.3. Boncuklar	11
2.4. Çiviler	11
2.5. Ok Ucu	12
2.6. Oyun Taşı	12
2.7. Çan	13
3. Ölü Gömme Geleneği	13
Sonuç	14
Katalog	16
1- Kremasyon Çömlek Mezar	16
2- Kiremit Çatma Mezar	19
3- Plaka Tekne Mezar	24
4- Kiremit Tekne Mezar	25
5- Örgü Tekne Mezar	26
6- Basit Toprak Mezar	35
Tablo	39
Kısaltma ve Kaynaklar	40

F. Aytekin - H. Bükler

Dalagöz Nekropolü	43
1. Sondajlar	44
1.1. 13DS01 Numaralı Sondaj	44
1.2. 13DS02 Numaralı Sondaj	46
1.3. 13DS03 Numaralı Sondaj	47
1.4. 13DS04 Numaralı Sondaj	48
1.5. 13DS05 Numaralı Sondaj	49
2. Mimari Bloklar	51
3. Mezarlar ve Buluntuları	53
3.1. Plaka Tekne	53
3.2. Kiremit Çatma	69
3.3. Basit Toprağa Gömü	74
4. Değerlendirme ve Sonuç	78
Tablo	83
Kısaltmalar ve Kaynaklar	85

E. Sarıöz - S. Pazarcı

Camandıras ve Dalagöz Nekropollerinde Sikkeler ve Buluntuları	87
1. Hellenistik Sikkeler	88
2. Roma Şehir Sikkeleri	91
3. Roma İmparatorluk Sikkeleri	93
4. Bizans Sikkeleri	95
5. Mezara Sikkeler Bırakma Geleneği “ <i>Kharon'un Obolu</i> ”	95
Katalog	98
Kısaltmalar ve Kaynaklar	104
Resim 1	109
Resim 2	110

A. İ. Aytekin-A. Y. Yavuz-M. Ötenen

Camandıras ve Dalagöz Kurtarma Kazısından Çıkan İnsan İskeletlerinin Antropolojik Analizi	111
Giriş	112
Materyal ve Metod	113
Bulgular	114
Kısaltmalar ve Kaynaklar	126
LEVHALAR	127

Önsöz

Lagina Hekate Kutsal Alanı'nda 1891-1892 yıllarında Osman Hamdi Bey tarafından yapılan çalışmalar ile ülkemizde ve bu bölgede arkeoloji bilimi tarihi açısından önemli bir süreç başlamıştır. Çünkü burası, Batı Anadolu'da Osmanlı İmparatorluğu'ndan birisinin kazı başkanı olduğu ilk tarihi alandır. Daha sonra Prof. Dr. Yusuf Boysal tarafından yapılan 1966 yılında Lagina ve çevresi ile 1977 yılında Stratonikeia'daki çalışmalar ön plana çıkmıştır. Antik dönemlerden günümüze kalıntı ve yapıların bulunduğu dini merkez Lagina ve siyasi merkez Stratonikeia'daki bu çalışmalar aralıklı olarak farklı kazı başkanları tarafından günümüze kadar devam etmiştir.

1993 yılında Lagina Hekate Kutsal Alanı'nda başlayan çalışmalara ilave olarak, Stratonikeia ile Lagina arasındaki kazılar ise 2003 yılında Prof. Dr. Ahmet Adil Tırpan başkanlığında başlamış ve bunlar 2009 yılında sona ermiştir. 2008 yılında Stratonikeia ve 2016 yılında Lagina'da Prof. Dr. Bilal Söğüt başkanlığında başlayan ve devam eden kazı ve araştırmaların dışında, bunların ikisinin arasındaki çalışmalar, 2016 yılından itibaren Muğla Müze Müdürü Sabiha Pazarcı başkanlığında başlamış ve halen daha devam ettirilmektedir. Yapılan çalışmalar sayesinde, bölge ile ilgili bilinmeyen pek çok konu aydınlanmaya başlamış ve kazılarda pek çok eser ortaya çıkarılmıştır. Osman Hamdi Bey döneminden günümüze kadar sadece Stratonikeia ve Lagina ile çevresinde yapılan kazılarda ele geçen ve farklı müzelere gönderilen eserler, burada yapılacak bir müzeye yetecek kadardır.

Yapılan kazılarda elde edilen sonuçların değerlendirilerek ilgili araştırmacılar ile bilim camiası ve ilgilienlere duyurulması, Stratonikeia ve Lagina'da olduğu gibi Müze Başkanlığında yapılan kazılarda da öncelikli hedeflerimiz arasındaydı. Ayrıca çalışma yapılan tüm alanlar Stratonikeia şehir devleti sınırları içinde kaldığından, sonuçlarının bütün olarak, bir seri yayın şeklinde ele alınıp devam etmesi, Kazı Başkanlığı ve Müze Müdürlüğü tarafından düşünülmüştü. Buna bağlı olarak Stratonikeia ve Lagina buluntuları gibi Müze Başkanlığında yapılan kazıların sonuçlarının da daha önce başlayan bir serinin devamı olarak çıkarılmasına karar verildi. Böylece Müze Müdürlüğü başkanlığında yapılan, Stratonikeia ve Lagina Kazı ekibinin destek verdiği çalışmaların yayınları da *Stratonikeia Çalışmaları* serisi içinde yer almış oldu. Bu çalışmalardan birisi olan Camandiras ve Dalagöz Nekropollerinde kazıların sonuçları, bu kitap içinde toplanmıştır. Turgut Mahallesi sınırlarında Lagina Hekate Kutsal Alanı'nın güneyinde bulunan bu iki nekropolde yapılan kazılarda, Hellenistik, Roma ve Bizans dönemlerine ait altı farklı tipte, toplam 36 mezar tespit edilmiştir. Burada yapılan kazılarda tespit edilen mezarlar, küçük buluntular ve mimari elemanlar, bu çalışmada konularına göre detaylıca ele alınmıştır. Buradaki yazarlar, araştırmayı yapan öğretim elemanları ve araştırmacılar ile Müze uzmanlarından oluşmaktadır. Yapılan çalışmalarda doğru tespitlerin, uzmanları tarafından ortaya konulması ve değerlendirilmesi amacıyla bu yayın ekibi ile çalışmalar yürütülmüştür.

Çalışmanın tamamı tarafımızdan kontrol edilip, düzenlenerek yayına hazırlanmıştır. Bizim burada başlattığımız, aynı bölgenin çalışanları olarak yaptığımız ortak çalışmaların ülkemizin diğer bölgelerinde de yaygınlaşmasının önemli olduğu ve bu sayede Müze Müdürlükleri başkanlığında yapılan tüm çalışmaların sonuçlarının da daha kısa bir sürede araştırmacılar ve bilim insanlarının hizmetine sunulabileceği düşüncesini taşımaktayız. Sonuçta hepimiz, Kültür ve Turizm Bakanlığı izinleri ile bir elin parmakları gibi bu tarihi ve kültürel değerlerin ortaya çıkarılması, uygun ortamlarda korunması, gelecek nesillere aktarılması ve bunların

bilimsel olarak yayınlanması konularında çalışmaktayız. Bu sayede yapılan çalışmaların sonuçlarının bilinirliği artacak, daha geniş bir kitlenin ele geçen buluntu ve yapılan tespitlerden yararlanması sağlanabilmiş olacaktır.

Müze Müdürlüğü başkanlığında yapılan ve Yeşilbağcılar ile Turgut Mahalleleri sınırlarında devam eden kazılar, 2016 yılından itibaren Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü izinleri doğrultusunda, YTEÜAŞ ile yapılan protokol kapsamında yürütmektedir. Buna bağlı olarak, buradaki çalışmalar ilgili şirket tarafından finanse edilmektedir. Camandiras ve Dalagöz nekropolleri ile ilgili bu kitabın baskısı da aynı alanda olması nedeniyle YTEÜAŞ tarafından sağlanmıştır. Arazideki çalışmalar ve bu kitabın baskısının yapılmasında verdikleri destekler için tüm şirket yetkililerine teşekkür ederiz.

Kitabın içinde yazar olarak yer alan öğretim elemanı ve araştırmacılar ile müze uzmanlarına ilave olarak buradaki çalışmaya katılan tüm arkeolog ve işçilerin, kazıların yapılmasında katkıları oldu. Özellikle bu nekropollerin verilerinin toplanması, bunların kayıt altına alınması, çizimlerinin tekrardan düzenlenmesi ve gerekli tüm araştırmaların son yayınlar ışığında yapılması, ilgili yazarlar ile gerçekleştirilmiştir. Nekropol ve buna bağlı olarak mezarların çizimlerinin plana işlenmesini Arkeolog Mesut Özbek, seramik kapların çizimlerini ise Arkeolog Nihal Kürüm Durnagölü ve Arkeolog Elif Gülşen Hiçdurmaz yapmıştır. Kitap bölümlerinin son metin kontrolleri ve İngilizce özetleri Dr. Öğr. Üyesi İnci Türkoğlu tarafından gerçekleştirmiştir. Özverili çalışmaları için tüm yazarlara ve katkısı bulunan herkese çok teşekkür ederiz.

Eylül 2019

Prof. Dr. Bilal SÖĞÜT - Sabiha PAZARCI